

Plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Enligt grunderna för läroplanen (punkt 5.3 Fostrande samtal och disciplinära åtgärder) ska utbildningsanordnaren ansvara för att en plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder utarbetas. I planen ska fastställas och beskrivas

1. i vilka fall fostrande samtal används och hur samtalen genomförs i praktiken
2. vilka lagstadgade förfaringsätt som används vid förseelser, fusk och störande beteende, ansvars- och arbetsfördelning samt metoder för samråd och dokumentering
3. hur man vid användningen av disciplinära åtgärder garanterar att förvaltningens allmänna rättsskyddsprinciper iakttas
4. hur man ser till att personalen instrueras och har den kompetens som behövs för att utöva disciplinära befogenheter
5. hur olika parter informeras om planen, ordningsreglerna och de lagstadgade disciplinära åtgärderna
6. med vilka metoder man följer upp planen och utvärderar genomförandet och effekten av åtgärderna.

Punkterna 1, 2 och 3 behandlas nedan.

Punkterna 4, 5 och 6:

Personalen instrueras via fortbildning, intern skolning och rektorsmöten. Skolan ansvarar för att berörda parter informeras om planen, de skolvisa ordningsreglerna och de lagstadgade åtgärderna. Planen utvärderas vid rektorsmöten och skolvisa utvärderingar.

Elevens skyldigheter

Eleven skall

- delta i den grundläggande undervisningen om han eller hon inte av särskilda skäl tillfälligt har fått befrielse.
- utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.
- ersätta skada som han eller hon orsakat enligt skadeståndslagen (elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare skall meddelas om det skedda).

Fostrande samtal (Lag om grundläggande utbildning)

En elev som stör undervisningen eller på något annat sätt bryter mot ordningen i skolan, gör sig skyldig till fusk eller behandlar andra elever eller skolans personal respektlöst eller på ett sätt som kränker deras människovärde kan som första åtgärd åläggas att delta i ett fostrande samtal i högst två timmar.

Fostrande samtal kan hållas på en gång eller i flera delar under skoldagen eller utanför den. (GrL 35a §).

- Den första metoden för att ta tag i elevens osakliga eller störande beteende.
- Ordnas på en gång eller i flera delar under skoldagen eller utanför den.
- Specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden i samråd med eleven.
- Vid behov utreds i mera omfattande utsträckning orsakerna till uppförandet och dess konsekvenser samt de medel som står till buds för att förbättra elevens uppförande i skolan och hans eller hennes välbefinnande.
- Beslut fattas av lärare eller rektor.
- Den som utför det fostrande samtalet dokumenterar det i Wilma.
- Vårdnadshavarna meddelas.
- Vårdnadshavarna ska ges tillfälle att delta i samtalet eller i en del av det om detta anses nödvändigt.

Åläggas att utföra sina hemuppgifter (Lag om grundläggande utbildning)

En elev som försummat sina hemuppgifter kan åläggas att efter skoldagens slut under högst en timme åt gången utföra sina uppgifter under övervakning (GrL 36.4 §).

- Beslut fattas av läraren.
- Dokumenteras i Wilma.
- Meddelas vårdnadshavarna.
- Skolskjuts måste ordnas vid behov.
- Att göra sina hemuppgifter efter skoldagens slut är inte kvarsittning.

Kvarsittning (Lag om grundläggande utbildning)

En elev som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning (GrL 36.1 §). Vid kvarsittning kan eleven få utföra skriftliga eller muntliga uppgifter, övningar och uppgifter som stöder fostran, undervisningen och utvecklingen. Uppgifterna ska stå i rätt proportion till elevens gärning eller försummelse och vara lämpliga för eleven med hänsyn till elevens ålder och utvecklingsnivå. Eleven kan även åläggas att sitta tyst under kvarsittningen (GrL 36.5 §).

Kvarsittning får inte ordnas så att eleven till följd av den blir tvungen att utebli från undervisning i enlighet med läroplanen eller någon annan plan som gäller skolans verksamhet (GrL 36.6 §).

- Beslut fattas av elevens lärare (GrL 18 §) när man först hållit fostrande samtal som inte inverkat positivt.
- Specificera gärningen eller försummelsen.
- Den som beslutar om kvarsittning dokumenterar den i Wilma.
- Eleven skall höras (tillfället att bli hörd skall dokumenteras, skriftligt eller på annat sätt bevisligen) och annan behövlig utredning utföras.
- Meddelas vårdnadshavarna.
- Kvarsittningen skall övervakas.
- Verkställs så fort som möjligt efter det inträffade.
- Skolskjutsar skall ordnas vid behov. Behövlig elevvård skall ordnas.

Tillsägelse om att lämna klassrummet eller skolan (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

En elev/studerande som stör undervisningen kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en skoltillställning (GrL 36.2 §, GL 26.2 §).

- Läraren beslutar om att eleven ska lämna klassrummet och lärare eller rektor om eleven ska lämna skolans tillställning.
- Den som beslutar dokumenterar i Wilma.
- Övervakning skall anordnas inom grundläggande utbildning (GrL 31 a §).
- Nödvändig elev/studerandevård skall ordnas (GrL 31 a §).
- Meddelas vårdnadshavarna (GrL 36 a §, GL 26 a §).
- Förutsätter en anledning, kan inte beslutas på förhand.

Avlägsnande från klassrummet, skolans utrymmen eller skolans tillställning (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

Lyder en elev inte en uppmaning att avlägsna sig har rektorn och läraren rätt att avlägsna eleven från klassrummet eller ett annat utrymme där det ges undervisning, eller från en skoltillställning (GrL 36 b §, GL 26 b §). Rektorn och läraren har också rätt att avlägsna en elev från skolans område, om eleven inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon avstängts från undervisningen.

Försöker en elev som skall avlägsnas förhindra detta genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

- Den som använt maktmedel skall göra en skriftlig utredning som lämnas till utbildningsanordnaren (bildningschefen).
- För den skriftliga utredningen används bifogad blankett.
- Maktmedelsredskap får inte användas.
- Lärare och rektor avlägsnar tillsammans eller enskilt.
- Dokumenteras i Wilma.

- Övervakning skall ordnas inom grundläggande utbildning (GrL 31 a §).
- Behövlig elev-/studerandevård skall anordnas (GrL 31 a §).
- Meddelas vårdnadshavarna.

Rätt att beslagta föremål eller ämnen (Lag om grundläggande utbildning)

Rektorn och en lärare vid en skola har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en elev ett förbjudet föremål eller ämne enligt 29 § 2 mom. eller ett sådant föremål eller ämne som eleven stör undervisningen eller inläringen med (GrL 36 d §).

- Rektor och lärare har rätt att använda maktmedel om föremålet eller ämnena äventyrar elevens eller andras säkerhet eller om föremålet eller ämnena stör undervisningen eller inläringen.
- Vid användandet av maktmedel tas hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen.
- Maktmedelsredskap får inte användas vid beslagtagandet.
- Meddelas vårdnadshavarna.
- Beslagtaget föremål eller ämne skall märkas med elevens namn, datum för beslagtagandet och beslagtagare.
- Dokumenteras i WILMA.
- Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studier och säkerheten. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iaktas.
- Användningen av åtgärderna ska planeras i skolorna och anvisningar ska ges om användningen.

Rätt att granska elevens saker (Lag om grundläggande utbildning)

Skolans lärare och rektor har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över och att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 29 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att eleven innehar sådana föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana (GrL 36 e §).

- Används då man har anledning att tro att säkerheten äventyras.
- Innan granskningen skall eleven meddelas orsaken till att den utförs.
- Granskningen skall vara av samma kön som eleven.
- En annan vuxen person ur skolans personal skall vara närvarande vid granskningen (en person som eleven väljer).
- Beslagtagande och granskning skall ske på ett så säkert sätt som möjligt (GrL 36f §).
- Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studier och säkerheten.
- Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iaktas.
- En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren (skoldirektören) på blankett som finns som bilaga.
- Den som granskar och beslagtar föremål och ämnen dokumenterar i Wilma.
- Vårdnadshavarna underrättas så fort som möjligt.
- Föremål eller ämnen som använts för att orsaka störningar och som omhändertagits av en lärare eller rektor ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen (GrL 36g §).
- Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter efter lektionen ska det föremål eller ämne som använts för att orsaka störningar överlämnas till eleven senast vid arbetsdagens slut.
- Sådana förbjudna föremål och ämnen som avses i 29 § 2 mom. överlämnas till elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om eleven, dennes vårdnadshavare eller lagliga företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.
- Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt.
- Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits.
- Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, projektiler, gassprayer och explosiva varor som har omhändertagits ska omedelbart överlämnas till polisen.
- Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras.

- Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras i Wilma.
- Varje skola skall planera och ge riktlinjer för hur man går tillväga i dessa fall.

Förvägran att delta i undervisningen (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

En elev kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om det föreligger en risk för att en annan elev eller en person som arbetar i skolan eller i ett annat undervisningsutrymme blir lidande av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller där tillhörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande uppförande (GrL 36.3 §).

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar i läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande (GL 26.3 §).

- Rektor beslutar.
- Dokumenteras i Wilma.
- Övervakning skall ordnas inom grundläggande utbildning.
- Vårdnadshavarna skall meddelas.
- Behövlig elev-/studerandevård skall ordnas.

Avstängning för viss tid eller avstängning från studier på basis av ett brott (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

Om en domstol har dömt en elev till straff, får eleven inte av samma skäl påföras disciplinstraff. En elev kan dock avstängas för viss tid, om det med hänsyn till elevens brott eller omständigheter i samband med det är motiverat (GrL 36.c §).

Om en studerande är föremål för rannsakan med anledning av brott, kan den studerande för den tid som rannsakan pågår avstängas från studierna om detta är motiverat med hänsyn till det brott som han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta (GL 26.4 §).

- Beslutet fattas av ett förtroendeorgan (svenska skolsektionen).
- Till beslutet fogas besvärsmått.
- Det misstänkta brottet skall specificeras.
- Eleven eller den studerande skall erbjudas tillfälle att höras skriftligt eller på annat bevisligt sätt.
- Annan behövlig utredning skall ombesörjas.
- Meddelas vårdnadshavarna ifall den studerande är minderårig.

Skriftlig varning, disciplinärt straff (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

En elev/studerande som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning eller en skriftlig varning. (GrL 36.1 §, GL 26.1 §).

- Varning ges då eleven/studeranden har flera bestraffningar som inte verkat eller om störningen/beteendet är tillräckligt allvarligt.
- Gärning eller försummelse skall specificeras.
- Elev/studerande skall höras.
- Annan behövlig utredning skall ombesörjas.
- Vårdnadshavarna skall ges tillfälle att höras.
- Rektor gör ett skriftligt beslut med besvärсанvisning på bifogad blankett.

Avstängning, disciplinärt straff (Lag om grundläggande utbildning, Gymnasielagen)

Om förseelsen är allvarlig eller om en elev fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter att ha fått kvarsittning eller en skriftlig varning, kan eleven avstängas för högst tre månader (GrL 36 §).

Utbildningsanordnaren skall ordna undervisningen så att den elev som har avstängts för en viss tid inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den avstängda eleven utarbetas en individuell plan utifrån läroplanen och undervisningen genomförs och inläringen följs enligt denna plan (GrL 36 a.2 §).

Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter en skriftlig varning kan den studerande avstängas från läroanstalten för en viss tid, högst ett år (GL 26 §).

- Beslutet fattas av ett förtroendeorgan (svenska skolsektionen). Till beslutet fogas besvärсанvisning.

- Ett läropliktigt barn som avstängs från skolan skall behandlas i socialvårdens förtröendeorgan
- enligt barnskyddslagen (24.2 §).
- Skolans rektor ger på bifogade blankett en skriftlig redogörelse med specifikation av gärningen eller försummelsen, information om hur eleven/studerande hörts, annan behövlig utredning, information om hörande av vårdnadshavare.
- Åt eleven/studerande skall anordnas elev-/studerandevård.

Ersättning för skada (Lag om grundläggande utbildning)

Om elevens skyldighet att ersätta skada hon/han åsamkat regleras i skadeståndslagen (412/1974).

- Dokumenteras i Wilma.
- Vårdnadshavarna informeras om skadan (GrL 35.1 §).

Nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning (Lag om grundläggande utbildning)

Om det med säkerhet är känt vem som utfört gärningen och denne kan identifieras, kan en lärare eller rektor för skolan av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egendom eller utrymmen som eleven avsiktligt eller av oaktsamhet smutsat ned eller skapat oreda i (GrL 35.2 §).

- Lärare eller rektor besluter.
- Dokumenteras i Wilma.
- Utförandet övervakas.
- Uppgiften får inte vara farlig eller tung för eleven med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå.
- Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften.
- Uppgiften får inte utföras under lektionstid.
- Om uppgiften utförs vid sidan av elevens arbetsdag ska vårdnadshavarna meddelas.
- Utförandet av uppgiften ska beaktas vid beslut om disciplinära åtgärder.

Utbildning för andra än läropliktiga (Lag om grundläggande utbildning)

Hur reglerna tillämpas på andra än läropliktiga i grundläggande undervisning anges i Lagen om grundläggande utbildning 46 §. Enligt paragrafen har också andra än läropliktiga rätt till en tryggstudiemiljö (GrL 29 §) samt samma skyldigheter som nämns i GrL 35 §, dvs. att delta i undervisningen till vilken hon/han antagits, utföra sina uppgifter omsorgsfullt och bete sig sakligt. Också vad gäller ersättning för skada, nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning samt paragrafer som gäller uppfostrande samtal följs samma reglemente som i den övriga grundundervisningen. De disciplinära straff som nämns i GrL 36 § gäller däremot inte för icke-läropliktiga inom grundläggande utbildning.